

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 13. decembra 1856.

Malega gospodarja bogastvo.

(Dalje.)

Ako vse to, kar smo dosedaj razložili, še enkrat na kratko povzamemo, bomo vidili, da vsak kmetovavec veliki kakor mali si zamore najgotovejše in za zmiraj s tem pomagati, da si leto in dan redí toliko živine kolikor je potrebuje, pa nikoli več kakor toliko, kolikor je je preživiti v stanu. Perva skerb mu mora tedaj biti, da pridela klaje za potrebo in da redí potem svojo živino dobro, ker le po tem se splačuje kapital, ki ga gospodar na živino obrača, ne le da krava več molze in se vol bolje redí, tudi gnoj je od take živine dvakrat več vreden.

Vémo, da mali kmetovavec ne more z veliko mero začeti, in da le počasi jo zamore do pridelka obilniše klaje pripravljati; pa povedati mu moramo, da s klajo mora začeti, ker druge poti ni, da bi se s kmetijo svojo pomagati mogel na bolje. Kar tedaj naj več more, naj skuša, da bo tudi na njivah svojih prideloval živinske klaje. Če tretji del polja svojega odloči za deteljo ali travo, da bo pridelal dosti klaje, bo zamogel kakošno kravico več postaviti v svoj hlev; od te bo imel mleka in tele, pa tudi več in tečnejšega gnoja, tedaj bo zamogel une dvé tretjini svojega polja potem bolje gnojiti; na boljše gnojenih njivah bo pa pridelal več žita in drugih sadežev in tako bo na pridelku pridobil, kar je na prostoru vzel žitu in verh tega ima že dobiček v hlevu.

Razun klaje, ki si jo moder gospodar sam seje na polji, pa ne bo zanemaril tiste, ki mu sama po sebi raste na njegovi senožeti ali na spašniku (gmajni). Pameten mal posestnik, ki že tako nima veliko posestva, ne bo še te malenkosti metal ptuji živini pod noge, kar se vselej godí na gmajnah, katerih nobeden ne obdeluje, zato ker so lastnina vseh in ravno zato nobeden za-nje ne skerbí. Pameten kmetič bo tedaj vselej rekel: „jez hočem svoj delež naše gmajne sam imeti“, da ga bom izoral in njivico napravil ali pa ga v rodovitno senožet sam sebi predelal; jez terjam, da se gmajna razdelí; če tudi majhen kosček dobim, bom vendar vlekel desetkrat več dobička iz njega, kakor dosihmal, ko imamo vsi gmajno skupaj, pa nobeden nič dobička od nje, kakor to, da živina na nji strada“. Tako bo govoril moder mal posestnik in ne bo odstopil od svoje pravice, ktero mu postava varuje.

Pa tudi svojo senožet bo pridno obdeloval in ne bo dal, da bi trava rastla kakor bi sama hotla. Res je, da mali posestnik ne more sam umetnih reči napravljati na svoji senožeti, da bi močirni svet z dragimi napravami na suho deval ali suhi svet z dragimi napravami močil, — vendar pa tudi ne bo rok križem deržal in ne bo zadovoljen, da mu le malo in slabe travice zraste. Storil bo kar more, — more pa veliko, če le hoče. Zamoke ali mehkotnice bo zasul z zemljo, ali če ni drugač, tudi s peskom, ki ga je izkopal iz višjih suhih krajev, — močirju bo skopal grabne, da se bo zamok odtekal, — da bi senožet žeje ne terpela, to je, da bi ji vode ne manjkalo, ktera senožet krepčá kakor človeka kozarček vina, bo napravljaj grabničke, kjer koli bo vidil, da zamore kaj vode (deževnice ali snežnice) vjeti in po senožeti izpeljati, — vse kertine ali mrav-

ljišča bo pridno razmetoval po senožeti in bo kertu za to hvaležen, da mu vzdiguje rodovitno perst izpod zemlje, — ne bo terpel germovja in osata na nji, — ne bo pripušal, da bi se v jeseni, kadar je zemlja zmočena, še manj pa spomladi pasla živina po senožeti, — mah bo izzačetka spomladi z brano spravljal s senožeti, ki jo bo križema pridno povlekel, — s sajami, pepélom, z gipsom, cestnim blatom in enakim gnojem bo množil pridelk.

Po ti poti si bo napravil bogato senožet, in če je poprej nakosil na oralu 24 centov sená in otave, si zamore svest biti, da bo njeni pridelk pomnožil na 35 in morebiti še celo na 48 centov, — in vse to brez copernije, le z umnostjo in pridnostjo. (Dalje sledí.)

Gospodarske skušnje.

(Kdaj naj se kosí merva in otava?) Senožeti, ktere se dvakrat kosijo, in takih je naj več, naj se kosijo pervikrat, kadar je zgornja trava v polnem cvetji. Kadar zgornja trava cvetè, takrat stojí senožet v svoji popolni moči; zgornja trava je tečna in spodnje trave se ne zgubi malo. Ako je bila o pravem času merva (senó) pokošena, je to tudi za otavo dobro, in zlasti malemu kmetovavcu zaleže otava za goveda čez zimo veliko. Škoda, da se košnja otave opravlja tako rekoč, kadar je. Večidel gospodarjev kosí otavo, kadar ima čas za to, nekteri kadar so veliko žetev opravili, nekteri še le, preden za ozimino orjejo. Umen gospodar bo pri košnji otave gledal le na to, da mu je otava dober pridelk. Za pravilo (regeljco) smé veljati, otave ne kositi pred drugo polovico mesca kimovca (septembra), to je, ne pred kvaternim tednom po Malem Šmarnu, zakaj takrat so trave tako dozorele, da veliko več pozneje ne pridobé, tudi je vreme takrat večidel dobro in tudi drugih opravil ni takrat preveč.

Nekaj pa imamo gospodarjem o košnji sená še povedati, kar se bo sicer nekterim smešno zdelo — pravi gospodarski časnik „Agronom. Zeit.“ — kar pa je vredno, da bi nihče v nemar ne pušal, in to je luna. Naj si zapomnijo to, da o mlaji (mladi luni) naj nikoli sená ne kosijo. Čeravno ima solnce veliko večjo moč do rastlin na zemlji, vendar tudi luna brez moči ni; to so skušnje poterdile. Mi nismo babjoverci, da bi se le po luni ravnali in da bi v versto tistih spadali, od katerih se lahko reče, da jih luna terka, — al to moremo našim kmetovavcem po mnogih skušnjah z dobro vestjó priporočati: Nikar sená ne kosite o mlaji! zakaj dosti manj ga bote nakosili kakor če ga kosite o polni luni ali zadnjem krajcu, — tudi ga bo vsaka živina raji jedla. Komur je na tem ležeče, da največ in najbolje merve nakosí, naj jo kosí o polni luni takrat kadar je zgornja trava v polnem cvetji.

Obertnijska skušnja.

(Za malarje kaj). Pol funta lima (kölnischen Leim) naj se razmehčá v vodi kolikor je je za to potreba, in naj z 2 lotoma lojene žajfe dobro pokuha, v tem pa vedno pridno meša. Kadar je vse do dobrega stopljeno,